

LBRIS

We know
books

George Orwell

1984

REGIS

Cuprins

1984

PARTEA ÎNTÂI.....	3
PARTEA A DOUA.....	111
PARTEA A TREIA.....	241
APPENDIX.....	317
GLOSAR ORWELLIAN BILINGV (engleză – română).....	330

© EDITURA REGIS

George Orwell (1903–1950)

Titlu original: **Nineteen Eighty-Four**

Această ediție se bazează pe textul original englez *Nineteen Eighty-Four* (1949), publicat de Harcourt, Brace and Company, Inc., confruntat cu ediții de referință consacrate (Penguin, Oxford World's Classics, Harvill Secker).

Drepturi de traducere și aparat critic © Andrei Sorin Dragoș
Corectură literară și revizie: prof. dr. Alexandru Andrei
Copertă și design grafic: Andrei Sorin Dragoș

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, arhivată sau transmisă, sub nicio formă și prin niciun mijloc — electronic, mecanic, de fotocopiare, înregistrare sau de alt tip — fără permisiunea scrisă a titularului drepturilor: Andrei Sorin Dragoș / Editura REGIS.

PARTEA ÎNTÂI

I

Era o zi limpede și rece de aprilie, iar ceasurile băteau treisprezece. Winston Smith, cu bărbia adâncită în piept, într-un efort de a se feri de vântul respingător, se strecură repede prin ușile de sticlă ale *Victory Mansions*¹, însă nu destul de repede pentru a împiedica un vârtej de praf aspru să pătrundă odată cu el.

Holul mirosea a varză fiartă și a preșuri învechite. La unul dintre capete, un poster color, prea mare pentru a fi expus la interior, fusese prins în cuie pe perete. Închipuia doar un chip enorm, de peste un metru lățime: chipul unui bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, cu mustață neagră, stufoasă, și trăsături brutal de frumoase.

Winston porni spre scări. Nu avea rost să încerce liftul. Chiar și în vremurile bune funcționa arareori, iar acum curentul electric era întrerupt în timpul zilei — parte a campaniei de economisire dinaintea Săptămânii Urii. Apartamentul era la etajul șapte, iar Winston, care avea treizeci și nouă de ani și un ulcer varicos deasupra gleznei drepte, urca încet, oprindu-se de câteva ori ca să-și recapete suflul. La fiecare palier, vizavi de puțul liftului, posterul cu chipul acela enorm îl urmărea de pe perete. Era unul dintre acele portrete alcătuite în așa fel încât ochii par să-ți urmărească fiecare

¹ **Victory Mansions** (Conacele Victoriei) — denumire propagandistică ironică („Conacele Victoriei”); în realitate, blocuri vechi de apartamente (*old flats* în original).

mișcare. FRATELE CEL MARE TE VEDE² spunea legenda dedesubt.

În apartament, o voce fermă recita o listă de cifre legate de producția de fontă brută. Venea dintr-o placă metalică oblongă, asemenea unei oglinzi șterse, încastrată în peretele din dreapta. Winston învârti un comutator, iar vocea se domoli puțin, deși cuvintele rămâneau distincte. Aparatul — tele-ecranul³ — putea fi redus ca volum, dar nu putea fi oprit complet. Winston se apropie de fereastră: o siluetă mică, fragilă, al cărei trup slăbit era accentuat de salopeta albastră, uniforma Partidului. Părul îi era foarte deschis, chipul — firesc congestionat, iar pielea — aspră de la săpunul grosier, de la lamele tocite și frigul iernii abia încheiate.

Afară, chiar și prin geamul închis, lumea părea rece. Jos, pe stradă, vânturi mici ridicau praful și hârtiile rupte în spirale; și, deși soarele strălucea, iar cerul era de un albastru tăios, părea că nimic nu avea culoare, în afară de posterele lipite pretutindeni. Chipul cu mustață neagră privea de sus de pe fiecare colț dominant. Unul era chiar pe fațada clădirii de vizavi. FRATELE CEL MARE TE VEDE, spunea legenda, în timp ce ochii întunecați păreau să-i pătrundă privirea lui Winston.

La nivelul străzii, un poster rupt într-un colț fâlfâia ne-regulat în vânt, acoperind și dezvelind alternativ cuvântul INGSOC⁴. În depărtare, un elicopter coborî printre acoperișuri, plană o clipă, ca o muscă albastră, apoi dispăru din nou într-un zbor curbat. Era patrula poliției, iscodind ferestrele

² FRATELE CEL MARE TE VEDE în original BIG BROTHER IS WATCHING YOU.

³ Tele-ecran (*telescreen*) — dispozitiv instalat în locuințe și instituții, care transmite sunet și imagine și permite recepția acestora.

⁴ INGSOC — forma prescurtată a expresiei *English Socialism* (Socialism Englez), denumirea oficială a ideologiei Partidului din Oceania.

oamenilor. Patrulele însă nu contau. Doar Poliția Gândirii conta.

În spatele lui Winston, vocea tele-ecranului continua să bolborosească despre fontă brută și depășirea celui de-al Nouălea Plan Trienal. Tele-ecranul recepționa și transmitea simultan. Orice sunet scos de Winston, mai tare decât o șoptă abia auzită, putea fi captat; ba mai mult, atât timp cât se afla în câmpul vizual al plăcii metalice, putea fi văzut la fel de bine cum era auzit. Desigur, nu exista nicio modalitate de a ști dacă ești supravegheat în vreun moment anume. Cât de des și după ce sistem se conecta Poliția Gândirii la o anumită linie era o chestiune de speculație. Era chiar posibil să îi urmărească pe toți, tot timpul. Oricum însă, se puteau conecta pe linia ta oricând doreau. Trebuia să trăiești — și trăiai, din obișnuință devenită instinct — cu presupunerea că orice sunet era auzit și, în afara întunericului complet, orice mișcare era observată.

Winston stătea cu spatele întors spre tele-ecran. Era mai sigur astfel, deși știa prea bine că și un spate poate trăda. La un kilometru depărtare, Ministerul Adevărului, locul său de muncă, se ridica vast și alb deasupra peisajului murdar. Asta — își spuse cu un vag dezgust — era Londra, orașul principal al *Airstrip One*⁵, ea însăși a treia provincie ca populație a Oceaniei.

Încercă să stoarcă din memorie vreo amintire din copilarie care să-i spună dacă Londra arătase dintotdeauna astfel. Case putrede din secolul al XIX-lea, sprijinite în grinzi, cu ferestre peticite cu carton și acoperișuri din tablă ondulată; garduri dărăpănate, aplecate în toate direcțiile; terenuri bombardate, unde praful de tencuială plutea în aer și

⁵ *Airstrip One* (*Pista de Aterizare Unu*) — denumirea oficială pentru teritoriul Marii Britanii.

salcia-câinelui se agăța printre grămezi de dărâmături; locuri unde bombele curățaseră un spațiu mai larg și răsăriseră colonii sordide de barăci de lemn, asemenea unor coțete de găini. Dar nu era în stare să-și amintească: nimic nu rămăsese din copilărie, în afară de o succesiune de tablouri intens luminate, fără fundal și în mare parte de neînțeles.

Ministerul Adevărului — Minitrue, în Nouvorbă⁶ — era izbitor de diferit de orice alt obiect vizibil. O structură piramidală enormă, din beton alb strălucitor, se înălța terasă după terasă, până la trei sute de metri în aer. Din locul unde se afla Winston, abia se puteau citi, pe fațada albă, cele trei sloganuri ale Partidului, scrise cu litere elegante:

RĂZBOIUL ESTE PACE
LIBERTATEA ESTE SCLAVIE
IGNORANȚA ESTE PUTERE

Se spunea că Ministerul Adevărului avea trei mii de încăperi la suprafață și ramificații corespunzătoare în subteran. În Londra existau doar alte trei clădiri de aceeași înfățișare și mărime. Dominau atât de complet arhitectura din jur, încât de pe acoperișul Victory Mansions le puteai vedea pe toate patru simultan. Ele adăposteau cele patru Ministere între care era împărțit întregul aparat de guvernare: Ministerul Adevărului, responsabil cu știrile, divertismentul, educația și artele; Ministerul Păcii, care se ocupa de război; Ministerul Iubirii, care menținea legea și ordinea; și Ministerul Belșugului, care răspundea de treburile economice.

În Nouvorbă, ele se numeau: Minitrue⁷, Minipax⁸,

⁶ **Nouvorbă** (*Newspeak*) — limba oficială a Partidului. Pentru o prezentare a structurii și etimologiei sale, vezi Appendix.

⁷ **Minitrue** — prescurtarea în Nouvorbă a denumirii „Ministerul Adevărului” (*Ministry of Truth*).

⁸ **Minipax** — prescurtarea în Nouvorbă a denumirii „Ministerul Păcii” (*Ministry of Peace*).

Miniluv⁹, Miniplenty¹⁰. Ministerul Iubirii era, de fapt, cel cu adevărat înfricoșător. Nu avea deloc ferestre. Winston nu fusese niciodată înăuntrul Ministerului Iubirii, nici măcar la o jumătate de kilometru de el. Era un loc imposibil de pătruns, cu excepția unor chestiuni strict oficiale, și chiar și atunci doar trecând printr-un labirint de sârmă ghimpată, uși de oțel și cuiburi ascunse de mitraliere. Chiar și străzile care duceau spre barajele lui exterioare erau patrule de gardieni cu chipuri de gorilă, în uniforme negre, înarmați cu bastoane metalice articulate.

Winston se întoarse brusc. Își fixase trăsăturile în expresia de optimism liniștit pe care era prudent să o afișeze atunci când stătea în fața tele-ecranului. Traversă camera și intră în bucătăria îngustă. Părăsind Ministerul la ora aceea, renunțase la prânzul din cantină și știa că în bucătărie nu era nimic de mâncare în afară de o bucată de pâine închisă la culoare, care trebuia păstrată pentru micul dejun de a doua zi. Luă de pe raft o sticlă cu un lichid incolor, având o etichetă albă simplă, pe care scria: VICTORY GIN¹¹. Lichidul răspândea un miros greoi, uleios, asemenea alcoolului de orez chinezesc. Winston turnă aproape o ceașcă plină, se încordă pentru șocul ce urma și sorbi totul dintr-o dată, ca pe o doză de leac.

Fața i se făcu îndată purpurie și lacrimile îi șiroiră din ochi. Licoarea era ca acidul azotic, iar la înghițire aveai senzația unei lovituri în ceafă cu un baston de cauciuc. Totuși, în clipa următoare, arsurile din stomac se domoliră, iar lumina începu să capete un aspect mai îngăduitor. Luă o țigară

⁹ **Miniluv** — prescurtarea în Nouvorbă a denumirii „Ministerul Iubirii” (*Ministry of Love*).

¹⁰ **Miniplenty** — prescurtarea în Nouvorbă a denumirii „Ministerul Belșugului” (*Ministry of Plenty*).

¹¹ **VICTORY GIN** — „Ginul Victoriei”.

dintr-un pachet mototolit pe care scria VICTORY CIGARETTES¹² și, ținând-o neglijent în poziție verticală, lăsă tutunul să cadă pe podea. Cu următoarea fu mai atent. Se întoarse în camera de zi și se așeză la o măsuță aflată în stânga tele-ecranului. Din sertar scoase un toc, o călimară și o carte groasă, cu pagini neinscripționate, în format quarto, cu cover roșu și copertă marmorată.

Tele-ecranul din camera de zi se afla, dintr-un motiv oarecare, într-o poziție neobișnuită. În loc să fie pe peretele scurt, de unde putea supraveghea întreaga cameră, era pe peretele lung, vizavi de fereastră. Într-o parte era o nișă superficială în care stătea acum Winston — probabil prevăzută inițial pentru rafturi de cărți. Așezându-se în nișă și retrăgându-se bine în spate, Winston reușea să rămână în afara câmpului vizual al tele-ecranului. Se putea auzi, firește, dar atât timp cât păstra această poziție, nu putea fi văzut. În parte, geografia neobișnuită a camerei îi sugerase ceea ce era pe cale să facă.

Dar și cartea tocmai scoasă din sertar îi dăduse același imbold. Era o carte neobișnuit de frumoasă. Hârtia ei netedă, crem, ușor îngălbenită de timp, era dintr-un tip care nu se mai fabrica de cel puțin patruzeci de ani. Winston bănuia însă că volumul era mult mai vechi. O văzuse în vitrina unei prăvălii ponosite, o dugheană dintr-un cartier sărăcăcios al orașului (nu-și mai amintea exact care), și fusese izbit de o dorință irezistibilă de a o avea. Membrii Partidului nu trebuiau, în principiu, să intre în magazine obișnuite („comerț pe piața liberă”, se spunea), dar regula era aplicată cu indulgență, fiindcă anumite lucruri — șireturi, lame de ras — nu puteau fi obținute altfel. Aruncase o privire grăbită pe stradă, apoi se strecurase înăuntru și cumpăraseră cartea pentru

doi dolari și cincizeci. Și, într-o mică papetărie nu departe, își cumpăraseră un toc cu peniță și o călimară. Atunci nu fusese conștient că o voia pentru vreun scop anume. O adusese acasă cu un sentiment vinovat, ascunsă în servietă. Chiar și goală, era o posesie compromițătoare.

Ce urma să facă acum era să deschidă un jurnal. Nu era ilegal (nimic nu era ilegal, fiindcă legile nu mai existau), dar, dacă era descoperit, pedeapsa probabilă era moartea — sau cel puțin douăzeci și cinci de ani de muncă silnică. Winston montă o peniță în toc și o duse la gură ca să îndepărteze stratul de grăsime. Tocul era un instrument arhaic, rar folosit chiar și pentru semnături, și îl procurase cu dificultate, în secret, dintr-un simțământ că frumoasa hârtie crem merita o peniță adevărată, nu un stilou. În realitate, nu era obișnuit să scrie de mână. În afară de bilete foarte scurte, totul se dicta, de obicei, în scrie-vorbitor, ceea ce era desigur imposibil acum.

Înmuie penița în cerneală și ezită o clipă. Un tremur îi străbătu măruntaiele. A atinge hârtia era actul decisiv. Cu litere mici și stângace, scrisese:

4 aprilie 1984.

Se rezemă de spătar. O senzație de neputință totală se lăsă peste el. Pentru început, nici măcar nu știa cu certitudine că acesta era anul 1984. Trebuia să fie pe aproape, fiindcă era destul de sigur că avea treizeci și nouă de ani și credea că se născuse în 1944 sau 1945; dar în zilele acestea nu mai era posibil să fixezi cu precizie vreun an, nici măcar în limitele unuia sau a doi.

Pentru cine — îl lovi deodată întrebarea — scria el acest jurnal? Pentru viitor, pentru cei nenăscuți. Mintea îi zăbovi o clipă asupra datei îndoielnice de pe pagină, apoi se izbi din

¹² VICTORY CIGARETTES — „Țigările Victoriei”.

plin de cuvântul din Nouvorbă *doublethink*¹³. Pentru prima dată, amploarea a ceea ce întreprinsese îl izbi cu adevărat. Cum puteai comunica cu viitorul? Era, prin însăși natura lucrurilor, imposibil. Fie viitorul avea să semene cu prezentul și atunci nu l-ar fi ascultat, fie avea să fie diferit și atunci situația lui ar fi fost lipsită de sens.

Stătu un timp privind nătâng la hârtie. Tele-ecranul trecuse pe muzică militară stridentă. Era curios: părea nu doar că își pierduse capacitatea de a se exprima, ci și că uitase ceea ce intenționase să spună. De săptămâni se pregătea pentru acest moment și nu-i trecuse niciodată prin minte că i-ar putea trebui altceva decât curaj. Scrisul propriu-zis ar fi trebuit să fie ușor. Tot ce avea de făcut era să aștearnă pe hârtie monologul interminabil, neliniștit, care îi curgea în minte de ani de zile. Și totuși, în acest moment, chiar și monologul se uscăse. Pe deasupra, ulcerul varicos începuse să-l mănânce groaznic. Nu îndrăznea să-l scarpine; dacă o făcea, se inflama imediat. Secundele se scurgeau. Era conștient doar de golul alb al paginii din fața lui, de mâncărimea pielii de deasupra gleznei, de hurelul muzicii și de mica ameteală adusă de gin.

Deodată, începu să scrie din pură panică, doar vag conștient de ceea ce așternea. Scrisul lui mic, copilăros, se opintea în sus și în jos pe pagină, renunțând mai întâi la majuscule și apoi chiar la puncte:

4 aprilie 1984. Aseară la film. Numai filme de război. Unul foarte bun cu un vapor plin de refugiați bombardat undeva în Mediterana. Publicul foarte amuzat de cadrele cu un gras enorm încercând să înoate ca să scape cu un elicopter după el, întâi îl vedeai zbatându-se în apă ca un delfin, pe urmă îl vedeai prin câțările de pe elicopter, pe urmă era plin de găuri și

¹³ **Doublethink** (dublugândire) — termen al ideologiei INGSOC.

marea din jurul lui se făcea roz și se scufunda dintr-odată de parcă prin găuri ar fi intrat apa, publicul urlând de râs când s-a scufundat. pe urmă vedeai o barcă de salvare plină cu copii cu un elicopter plutind deasupra. era o femeie la vârsta mijlocie poate o evreică stând în prova cu un băiețel de vreo trei ani în brațe. băiețelul țipând de frică și ascunzându-și capul între sânii ei ca și cum ar încerca să se vâre de tot în ea și femeia punându-și brațele în jurul lui și liniștindu-l deși era și ea vânăta de frică, tot timpul acoperindu-l cât putea mai mult ca și cum ar fi crezut că brațele ei pot ține gloanțele departe de el. pe urmă elicopterul a trântit o bombă de 20 de kile chiar în mijlocul lor o explozie grozavă și barca s-a făcut așchii. pe urmă a fost un cadru minunat cu brațul unui copil ridicându-se în sus în sus în sus până sus de tot în aer un elicopter cu o cameră în bot trebuie să-l fi urmărit și a fost multă bătaie din palme din lojele partidului dar o femeie jos în sectorul de proli al sălii a început deodată să facă scandal și să strige că n-ar fi trebuit să arate așa ceva nu în fața copiilor că nu e drept nu în fața copiilor nu e drept până când poliția a luat-o a dat-o afară nu cred că i s-a întâmplat ceva nimănui nu-i pasă ce spun prolii reacție tipică de proli ei niciodată—

Winston se opri din scris, în parte pentru că îl apucase un cârcel. Nu știa ce-l împinsese să verse acel torent de nimicuri. Dar curiozitatea era că, în timp ce scria, o cu totul altă amintire se limpezise în mintea lui, până într-acolo încât se simțea aproape în stare s-o aștearnă pe hârtie. Își dădu acum seama că din pricina acelei amintiri hotărâse brusc să vină acasă și să înceapă jurnalul chiar în ziua aceea.

Avusese loc în dimineața aceea, la Minister — dacă ceva atât de neclar putea fi spus că „avusese loc”.

Era aproape ora unsprezece, iar în Departamentul de Documente, unde lucra Winston, se scoteau scaunele din boxe

și se adunau la mijlocul sălii, vizavi de tele-ecranul cel mare, pentru Cele Două Minute de Ură. Winston tocmai își lua locul în unul dintre rândurile din centru când două persoane pe care le știa din vedere, dar cu care nu vorbise niciodată, intrară pe neașteptate în încăpere.

Una era o fată pe lângă care trecea adesea pe coridoare. Nu-i știa numele, dar știa că lucra la Departamentul de Ficțiune. Probabil — fiindcă o văzuse uneori cu mâinile murdare de ulei și cu o cheie în mână — avea un post tehnic la una dintre mașinile de scris romane. Era o fată cu înfățișare îndrăzneată, de aproximativ douăzeci și șapte de ani, cu păr des, față presărată de pistrui și mișcări iute-atletice. Un brâu îngust, stacojiu — emblema Ligii Tinerilor Anti-Sex — îi încingea de câteva ori talia salopetei, destul de strâns cât să-i scoată în evidență șoldurile.

Winston o detestase din prima clipă în care o văzuse. Știa și de ce. Purta cu ea atmosfera de terenuri de hochei, băi reci, drumeții colective și „puritate” morală. Detesta aproape toate femeile, dar mai ales pe cele tinere și atrăgătoare. Întotdeauna femeile — în special cele tinere — erau cele mai înfocate susținătoare ale Partidului, înghițitoarele de slogane, amatoarele de supraveghere, adulmecătoare de neconformism. Dar fata aceasta anume îi părea mai periculoasă decât celelalte. Odată, când trecuseră unul pe lângă altul pe coridor, ea îi aruncase o privire furișă, laterală, atât de pătrunzătoare încât îl cuprinsese pentru o clipă o groază neagră. Îi trecuse chiar prin minte că ar putea fi agent al Poliției Gândirii. Era, desigur, foarte puțin probabil. Totuși, de fiecare dată când era în preajma ei, îl apuca o neliniște ciudată, în care se amestecau teama și ostilitatea.

Celălalt era un bărbat numit O'Brien, membru al Partidului Interior și deținător al unei funcții atât de importante și

de abstruse încât Winston nu avea decât o idee vagă despre natura ei. O clipă de liniște traversă grupul de oameni adunați în jurul scaunelor atunci când văzură salopeta neagră a unui membru al Partidului Interior apropiindu-se. O'Brien era un bărbat masiv, viguros, cu gât gros și un chip brutal, dar cu o umbră de umor. În pofida apariției sale impunătoare, avea un anume farmec al manierei. Avea obiceiul de a-și reazeza ochelarii pe nas într-un fel ciudat de dezarmant — într-un fel indefinibil, ciudat de civilizat. Era un gest care, dacă cineva ar mai fi gândit în astfel de categorii, ar fi putut aminti de un nobil din secolul al XVIII-lea oferindu-și tabachera.

Winston îl văzuse pe O'Brien poate de o duzină de ori în tot atâția ani. Se simțea profund atras de el — și nu doar din pricina contrastului dintre manierele lui urbane și fizicul de luptător profesionist. Mai mult, era din cauza credinței, ascunse în taină — sau poate nici măcar credință, doar o speranță — că ortodoxia politică a lui O'Brien nu era perfectă. Ceva în chipul lui o sugera irezistibil. Sau poate că nu era vorba de neortodoxie, ci pur și simplu de inteligență. Oricum, avea aerul unei persoane cu care ai fi putut vorbi — dacă, în vreun fel, ai fi reușit să păcălești tele-ecranul și să rămâi singur cu el. Winston nu făcuse nici cel mai mic efort să verifice această presupozitie: nici nu exista vreo modalitate. În clipa aceea, O'Brien aruncă o privire spre ceasul de la mână, văzu că se apropia ora unsprezece și hotărî, se pare, să rămână în Departamentul de Documente până după cele Două Minute de Ură. Luă un scaun în același rând cu Winston, la două locuri distanță. Între ei era o femeie mică, spălăcită, cu păr nisipiu, care lucra în boxa vecină a lui Winston. Fata cu părul închis se așeză chiar în spatele lor.

În clipa următoare, din tele-ecranul uriaș de la capătul